

1 Koningen 16: 29-33 en 17: 1-16

PG Heusden, ochtenddienst, 8 augustus 2021

Gemeente van Christus,

De profeet Elia verschijnt schijnbaar uit het niets op het toneel. Elia wordt niet voorgesteld met een kleine levensbeschrijving, of met een roepingsverhaal. We hebben nog nooit van hem gehoord. En dan, *pats boem*, opeens is hij er. Alsof hij zo uit de hemel komt vallen.

De Tisbiet Elia uit Gilead (in het huidige Jordanië) zei tegen Achab (de koning!): 'Zo waar de Heer leeft, de God van Israël, in wiens dienst ik sta, de eerste komende jaren zal er geen dauw of regen zijn, tenzij op gezag van mijn woord.'

Even een beetje Bijbelse geschiedenis. Na de dood van koning Salomo was Israël uiteengevallen in een Noord- en Zuidrijk. Het Noordrijk hield de naam Israël, met als hoofdstad Samaria. Het Zuidrijk ging verder onder de naam Juda, met als hoofdstad Jeruzalem. Achab volgde rond 870 voor Christus zijn vader Omri op als Koning van het Noordrijk.

Omri was een succesvolle koning geweest. Vanuit politiek en economisch gezichtspunt wordt er zelfs gesproken van een Gouden Eeuw. Achab wordt koning van een bloeiend land. Althans, voor de oppervlakkige toeschouwer. Want politiek en economie is ook niet alles. Waar de rijkdom toeneemt, wil de God van Israël nog wel eens uit het zicht raken.

Achab heeft een diplomatiek huwelijk gesloten met Izebel, de dochter van de koning van het naburige Sidon (= huidige Libanon). Vanouds een vijand. Uit oogpunt van machtspolitiek en economie was dat gunstig! Stel je voor: Rutte trouwt met een dochter van Poetin... wie weet wat dat zou opleveren.

Alleen... Izebel nam wel haar favoriete god mee, Baäl, en een stel bijbehorende Ba'alspriesters. En het duurde niet lang of ook Achab begon Baäl te vereren. In het Hebreeuws komt de stam van de naam Ba'al van een werkwoord dat *hebben* betekent, *bezitten*. Ba'al is de God van hebben en houwen. Terwijl de godsnaam Jahwe is afgeleid van een woord dat *ZIJN* betekent. (Ik ben die ik ben... Ik zal er zijn zoals ik er zijn zal...)

De spanning tussen Ba'al en Jahwe is die tussen *hebben* en *zijn*... wat is belangrijker? Wat je hebt, of wie je bent?

In Samaria liet Achab zelfs een tempel voor Baäl bouwen, en naast het altaar voor Baal liet hij een Asherapaal neerzetten, een soort totempaal. Asahera was een moeder-godin in het oude Kanaän, zij stond voor vruchtbaarheid, groeikracht, en de Asherapaal kreeg vaak de vorm van een boom.

Zo stond er in de tempel van Samaria naast het altaar van Baal een Asjerapaal. Een God en een godin. Een keurig echtpaar. Net mensen.

Van de God van Israël, Jahwe, wordt ook wel gezegd dat hij een bruidegom is - maar als levenspartner heeft hij geen godin gekozen, maar een volk, mensen, ons mensen... Dat is een heel ander verhaal.

Nogmaals; economisch en politiek stond het Noord-Rijk er onder koning Achab er goed voor. Maar onder de welvarend oppervlakte broeide het. Want,

zo lezen wij: *Achab deed wat slecht is in de ogen van de Heer, zijn gedrag was nog erger dan dat van zijn voorgangers.* (1 Kon 16: 30).

Dat is de situatie waarin de profeet Elia, zonder te kloppen, bij koning Achab binnenvalt. Met een stevige boodschap. *Zo waar Jawhe leeft, de God van Israël, voor wiens aangezicht ik sta, de komende jaren zal er **geen dauw of regen** zijn, tenzij op gezag van mijn woord.*

Regen en dauw... Dat zijn beladen bijbelse woorden. Elders in het Oude Testament worden de woorden *regen en dauw* gebruikt als beelden van de Tora. Bijvoorbeeld Deuteronomium 32,2 - *Moge mijn onderricht (bedoeld is: Tora) neerdalen als regen, mogen mijn woorden zijn als milde dauw, als regen die de grond doordrenkt, lenteregen die het groen in bloei zet.*” De Tora maakt het leven niet dor of droog – het Woord van Jahwe is als regen en dauw die de aarde doen bloeien en groeien.

Elia spreekt een oordeel uit over koning Achab: *geen regen en geen dauw meer.* Maar in feite heeft koning Achab dat oordeel al over zichzelf voltrokken. Door te kiezen voor Ba’al en Ashera, heeft hij zich afgekeerd van de regen en de dauw van de Tora.

Onder koning Achab is Israël niet langer het Beloofde Land, maar is Israël een droge woestijn geworden.

Het oordeel dat Elia uitspreekt is ook een *oproep* om zich opnieuw open te stellen voor de regen en de dauw van de Tora. Elia roept Achab op terug te keren naar het begin, naar het beginsel van het Beloofde land. Want als je de weg bent kwijtgeraakt, dan moet je terugkeren naar de plek of de tijd waar je een verkeerde afslag hebt genomen. En dan van voor af aan opnieuw beginnen.

En dat proces van ‘terug naar ‘af’ wordt vervolgens zichtbaar in de persoon van Elia zelf. God stuurt Elia als het ware als vertegenwoordiger van Israël terug naar af...

Vers 3: *Elia ga...Ga naar het oosten en zoek een schuilplaats in de wadi (rivierbeding) Kerit, aan de overkant van de Jordaan*

Vers 5: *En Elia ging...*

Elia gaat terug achter de Jordaan, de grens over, terug naar af, naar de plek waar Mozes was achtergebleven, naar de plek waar Jozua was begonnen met de intocht. Daar moet Elia opnieuw beginnen met de intocht.

Ga van hier... Dat is een Abraham-woord, een Israël-woord: Abram ga naar het land dat ik je wijzen zal. En Abram ging... Israël ga uit Egypte... en Israël ging... Zo lezen we nu: Elia ga... en Elia ging...

En bij de Kerit draagt God raven op om Elia van brood en vlees te voorzien. Daarin horen we een verwijzing naar het manna en de kwakkels in de woestijntijd.

En als de droogte zo lang aanhoudt dat ook de Kerit droogvalt, moet Elia verder trekken. Israëls tocht door de woestijn was indertijd ook een enorme omweg.

*Vers 8: Toen richtte de Heer het woord tot Elia:
Sta op en ga naar Sarefat, in de buurt van Sidon. Ik heb een weduwe daar opgedragen je van voedsel te voorzien. (Ook zo'n Israël-woord; sta op!...)*

Vers 10: En Elia stond op en ging ...

Elia reist om Israël heen naar Libanon, naar de stad Sarefat (linksboven op de kaart, tussen Sidon en Tyrus), het gebied waar die vreselijke koningin Izebel vandaan kwam.

Indertijd werd Israël door een prostituee, Rachab uit Jericho geholpen bij de intocht. Nu Elia opnieuw het Beloofde Land moet intrekken, wordt hij in Serafat geholpen door een bijzondere vrouw, een weduwe.

Alsof God wil laten zien dat er uit dat heidense gebied ook goede vrouwen konden komen. Later zal trouwens Jezus in het gebied van Tyrus en Sidon opnieuw een bijzondere ontmoeting hebben met een niet-Joodse vrouw, zoals we vandaag hebben gehoord. (Marcus 7: 24-30).

Elia ontmoet de weduwe bij de stadspoort. En zij helpt hem aan water en brood. Hoewel dat eigenlijk niet kan, want ze is vrijwel door haar voorraad meel en olie heen en ze bereidt zich al voor samen met haar zoon op de dood... Maar van haar laatste beetje meel bakt ze een brood voor de profeet. En dan gebeurt het wonder dat, zolang ze voor Elia zorgt, haar meelpot niet leeg raakt. En de oliekruik ook niet. Door een ander te helpen... wordt die weduwe ook zelf geholpen, samen met haar kind.

Dat is een wonderlijke, messiaanse wetmatigheid. Als we delen wat we hebben, dan kan iedereen er zijn. Dan is er voor iedereen genoeg.

Een wereld die buigt voor *Baäl*, de heb-God, wil niet weten van delen. Die wil weten van hebben en houden.

Een wereld die buigt voor *Jahwe*, de Zijnde, die wereld wil weten van *er-zijn-voor-elkaar*, en *er-zijn-met-elkaar*. En die wereld weet waar, bij Wie, de uitweg uit de woestijn en de intocht in het Beloofde Land begint.

De naam van Elia is ook een messiaanse program! Elia betekent: *Mijn God... is Jahwe!* Niet Baäl, maar Jahwe!

Als de joden seideravond vieren, op de vooravond van Pasen, dan laten ze de deur op een kier staan. En één stoel blijft onbezet. Die plek is voor Elia. Wie weet komt Elia opnieuw binnenvallen, net als toen bij Achab.

Wij kunnen ook zo'n plek vrijhouden in ons leven, in de samenleving. Niet voor een boodschapper van de heb-god Ba'al – dat schiet niet op. Maar voor de regen en de dauw van Jahwe, *Hij die was en die is en die zal zijn*, de God van Israël, de Vader van Jezus Christus.

Amen.